

Stap 4

2 Toets / Stap 3: A

- 1) 1. ♖b4 dreigt mat en stukwinst (dubbele aanval: dame)
- 2) 1. ... ♗d2+ 2. ♗xd2 ♜g6# (weglokken + mat); 1. ... ♜g6+? 2. ♗xg6 hxg6 3. ♔xg6+ en wint.
- 3) 1. ♔g6 (insluiten dankzij penning)
- 4) 1. ... ♜e1+ 2. ♜xe1 (2. ♔f2 ♜e2+) 2. ... ♗xd4+ (weglokken + hout)
- 5) 1. ♗d4+ ♗f6 2. ♗xd7 (weglokken + hout)
- 6) 1. ♜h5+ gxh5 2. ♗f6# (weglokken + mat)
- 7) 1. ♗xe8+ ♔xe8 2. ♔e6# (weglokken+ mat)
- 8) 1. ♜f3+ exf3 2. ♗xg5 (aftrekaanval)
- 9) 1. ♔c6+ ♔a8 (1. ... ♜xc6 2. dxc6) 2. ♔xe7 (dubbele aanval: paard)
- 10) 1. ... ♔g8 (1. ... ♜c7? 2. ♜xg7) (aanval op een gepend stuk)
- 11) 1. ♗h3 (1. ♗xh6? ♗xf6) 1. ... ♜c4 2. ♗xa3 (dubbele aanval: dame)
- 12) 1. h3 (1. ♗c2+ ♔h6) (verdedig door pat)

3 Toets / Stap 3: B

- 1) 1. ... ♔f4 (aanval op een gepend stuk)
- 2) tekening
- 3) 1. ♔d6+ ♗xd6 2. ♔a6# (aftrekaanval)
- 4) 1. g3 ♜xf3 2. ♗xh6+ ♗h7 2. ♔xg7+ (aanval op een gepend stuk)
- 5) 1. ... ♔f3+ 2. ♗xf3 ♗e1+ (aftrekaanval)
- 6) 1. ♔d6 ♔xd6 2. ♗h8# (aftrekaanval)
- 7) 1. ... ♔a4 (insluiten dankzij penning)
- 8) 1. ♗c1 ♜xb5 2. ♜c8 (dubbele aanval: hout + dreiging)
- 9) 1. ♜c6+ ♔f7 (1. ... ♔xd5 2. ♔g2#) 2. ♜xe5 (wegjagen + hout)
- 10) 1. ♔e5+ ♔e8 2. ♜xc8# (dubbelschaak)
- 11) 1. ♜xf8+ ♔xf8 2. ♗d8# (mat in twee: toegang)
- 12) 1. ... ♗d5 (verdedig tegen mat)

4 Uitschakelen verdediging / Onderbreken: A

- 1) 1. ♔f5+ ♔f6 2. ♜xh3.
- 2) 1. ♔c6+ bxc6 2. ♗xc5
- 3) 1. ♔b8 en de toren op a8 is ingesloten.
- 4) 1. ... ♔f4 (dreigt 2. ... ♔e2+) 2. exf4 ♗xd6
- 5) 1. ... ♔f3+ 2. gxf3 ♗xd1+
- 6) 1. ... ♔e2 2. ♜fxe2+ ♜xe2 Het toreneindspel wint gemakkelijk, bijv. 3. ♜d7 ♜xg2 4. ♜xb7 g4 5. hxg4 h3 6. ♜xg7 ♔f2
- 7) 1. ... ♔b5 2. axb5 ♗xe2#
- 8) 1. ♔e4 met de dreigingen 2. ♗xe8 en 2. ♜xe1. Op 1. ... ♗xe4 volgt 2. ♗f8+ en mat. Minder goed is 1. ♔e2 want na 1. ... ♗xf1+ 2. ♗xf1 ♔xe2 kan zwart nog verder spelen.
- 9) 1. ♜g6 fxg6 2. ♗xg7#
- 10) 1. ... c4+ 2. ♔h1 ♗xb5
- 11) 1. ♔c8 met de dreigingen 2. ♔xb7 en 2. ♜e8#. Niet goed is 1. ♜c8+ ♜xc8 2. ♔xc8 ♜b1.
- 12) 1. ... ♜c1+ 2. ♔xc1 (2. ♜xc1 ♗xd5) 2. ... ♗b1#

5 Uitschakelen verdediging / Onderbreken: B

- 1) 1. ... ♔b3 2. axb3 ♔c2#
- 2) 1. ... ♔c1+ 2. ♔xc1 ♗xg1+ 3. ♔b2 ♗g2+
- 3) 1. ... ♜c1+ 2. ♔xc1 ♗d1# of 2. ♜xc1 ♗xb7
- 4) 1. d5 (1. ♜g1+? ♜g5) 1. ... ♔f5 2. ♜g1+ ♔f6 3. ♜xg8
- 5) tekening

6) tekening

- 7) 1. ♖c6 (1. ♗c6? ♗xe4) 1. ... dxc6 2. ♗xf6+
- 8) 1. e6 fxe6 (1. ... ♗xe6 2. ♗xe6) 2. ♖xg4 3. ♗e6
- 9) 1. ... ♗f3+ 2. ♗f1 (2. ♖xf3 ♖xh6) 2. ... ♖xf6
- 10) 1. ♖d8+ (1. ... ♖xd8 2. ♖xb7) 1. ... ♗xd8 2. ♖e8#
- 11) 1. ♗d6 (1. ... ♖xd6 2. ♖b8+; 1. ... ♗xd6 2. ♖xe6+) 1. ... ♖xb3 2. ♖f8#
- 12) 1. g4 ♖xf3 (1. ... f6 2. ♖h3) 2. ♖c8+

6 Uitschakelen verdediging / Onderbreken: C

- 1) 1. c6 (1. ♖a2 e5) 1. ... bxc6 2. ♖xa4
- 2) 1. ... d3 2. ♖b3 ♗xe4
- 3) 1. ... c5 2. ♖b5 ♖xe7
- 4) 1. b4+ cxb3 (1. ... ♗b6 2. ♗xa4) 2. ♗c4#
- 5) 1. ♖f6 ♖e7 2. ♖f8#
- 6) 1. ♖d5 cxd5 (1. ... ♗e5 2. ♖xd4) 2. ♖e8#
- 7) 1. ♗a6 ♖xd5 (1. ... ♖xa6 2. ♖xa6) 2. ♖xa4
- 8) 1. ♖d8+ ♖xd8 (1. ... ♗xd8 2. ♖e8#) 2. ♖e6#
- 9) 1. ... ♗d4+ 2. ♗h1 ♖xd5
- 10) 1. ... ♗ce5 2. dxe5 (2. ♖fe1 ♖h2+ 3. ♗f1 ♖h4) 2. ... ♖h2#
- 11) 1. ... ♖g4+ 2. ♗xg4 ♖g3#
- 12) 1. ♖g6+ (1. ♗f6 ♗xf5) 1. ... fxg6 (1. ... ♖xg6 2. ♗xe7#; 1. ... ♗xg6 2. ♗xh6#) 2. ♗xh6

7 Dubbele aanval: Lokken: A

- 1) 1. ... ♖d2+ 2. ♖xd2 ♗f3+
- 2) 1. ♖xf6+ ♗xf6 2. ♗e4+
- 3) 1. ♖xc6 ♖xc6 2. ♗xe7+
- 4) tekening
- 5) tekening
- 6) 1. ♗h6+ ♗xh6 (1. ... ♗h8 2. ♗f7#) 2. ♗f7+
- 7) 1. ♖h8+ ♗xh8 2. ♗xg6+ en 3. ♗xe7
- 8) 1. ♖e8+ ♗xe8 (1. ... ♗xe8 2. ♖xd5) 2. ♗c7+
- 9) 1. ... ♖xg3+ 2. ♗xg3 ♗e4+ en 3. ... ♗xd2
- 10) 1. ... ♗g5 2. ♖xg5 (de dame staat ingesloten) 2. ... ♗h3+
- 11) 1. ... ♖c1 2. ♖xc1 ♗e2+ (de toren op d2 staat gepend)
- 12) 1. ♖xf8+ ♗xf8 2. ♗e6+ en 3. ♗xd8; 1. ♗e6? ♖xe7 of 1. ♗xg7 ♗xg7 2. ♖xg7+ en 3. ♗e6+ is slechts een ruil.

8 Dubbele aanval: Lokken: B

- 1) 1. ... ♖xg2+ 2. ♗xg2 ♖e4+ en 3. ... ♖xb1
- 2) 1. ... ♖xf1+ 2. ♗xf1 ♖d1+ 3. ♗g2 ♖xg4+
- 3) 1. ... ♗f4+ 2. ♗xf4 ♖xf4+ 3. ♗b1 ♖xh4
- 4) 1. ... ♖xg2+ 2. ♗xg2 ♖g5+
- 5) 1. ♗d7 ♖xd7 (1. ♖h3+? ♗g7 2. ♗d7 ♖d6 3. ♗xb8 ♖h8) 2. ♖h3+
- 6) 1. d5 ♗xd5 2. ♖d4
- 7) 1. ♖xd6 ♖xd6 2. ♖e5
- 8) 1. ... ♖xd4 2. ♖xd4 ♖e5
- 9) 1. ♖xb7 (1. ♖xe7 ♖xg2#) 1. ... ♖xb7 2. ♖a8+
- 10) 1. ... ♖xa5 2. ♖xa5 ♖e1+ 3. ♗h2 ♖a5 (3. ... ♗e4? 4. ♖a1)
- 11) 1. ♗xa6 ♖xa6 2. ♖d3
- 12) 1. b4 ♗xb4 2. ♖d4

9 Dubbele aanval: Lokken: C

- 1) 1. ♖f8+ ♗xf8 2. ♗xg7+ ♗g7 3. ♖xd5

- 2) 1. ♖b7+ ♜xb7 2. c6+ ♝c6 3. ♞xa3
- 3) 1. ♞xh7+ (1. ♜xd6? ♞e3+) 1. ... ♜xh7 2. ♜xd6+
- 4) 1. ... ♞xg2+ (1. ... d4? 2. ♞d2) 2. ♜xg2 d4+
- 5) 1. ... ♞xf1+ 2. ♜xf1 ♖h3+ (2. ... ♖d3+? 3. ♜xd3)
- 6) 1. ... ♜xd4 2. ♞xd4? ♜g4+
- 7) 1. ♞d7+ ♜xd7 (1. ... ♜e6 2. ♞d5#) 2. ♜xf6+
- 8) 1. ♞d4 ♞xd4 2. e6+
- 9) 1. ... ♞xf1+ 2. ♜xf1 ♖xg2+! (2. ... ♖b5+ 3. ♞xb5)
- 10) 1. ♞xd7 ♞xd7 2. ♜h6+
- 11) 1. ... ♞d3+ 2. ♜xd3 ♖xc6+
- 12) 1. ♖xc5 ♞xc5 2. axb4

10 Dubbele aanval: Lokken: D

- 1) 1. ♜xe5 ♞xe5 2. f4 (dubbele aanval: pion)
- 2) 1. ♞b8 ♞xb8 2. ♖xe5+ (dubbele aanval: loper)
- 3) 1. ♞g8+ ♞xg8 2. ♞g2+ (röntgenschaak)
- 4) 1. ♞xd3 ♞xd3 2. ♖e4 (dubbele aanval: 2 stukken)
- 5) tekening
- 6) 1. ♞c4+ ♞xc4 2. g8♞+ (röntgenschaak)
- 7) 1. ... ♜xc2 2. ♞xc2 ♖xd3+ (dubbele aanval: loper)
- 8) 1. ... ♞xf1+ 2. ♜xf1 ♞xf5+ (dubbele aanval: toren)
- 9) 1. ♖e7 ♞xe7 2. f6 (dubbele aanval: 2 stukken)
- 10) 1. ♞xd7 ♞xd7 2. ♖xe6+ (dubbele aanval: loper)
- 11) 1. ... ♞xc4 2. ♞xc4 ♖d5 (röntgenaanval)
- 12) 1. ♖c4+ (1. ♞xe8? ♞xa6+) 1. ... ♜f8 2. ♞xe8+ ♜xe8 3. ♖b5+ (dubbele aanval: loper)

11 Uitschakelen verdediging / Blokkeren: A

- 1) 1. e7+ ♞xe7 2. ♞h8#
- 2) 1. ♞xd5+ ♞f7 2. ♞h8#
- 3) 1. ♞b8+ ♞xb8 2. ♜c7#
- 4) 1. ... ♞d1+ (2. ♜xd1 ♞xf1#) 2. ♞xd1 ♞f2#
- 5) 1. d6+ ♞xd6 2. ♖h4#
- 6) 1. ♞g8+ ♞xg8 (1. ♜f7+ ♞xf7) 2. ♜f7#
- 7) 1. ♞f8+ ♞xf8 2. ♞xf8+ ♞xf8 3. ♞xg6#
- 8) 1. ♞g7+ ♜xg7 2. ♜h6#
- 9) 1. ♞h3+ ♖xh3 2. g3#
- 10) 1. ... ♞f1+ 2. ♞xf1 (2. ♜xf1 ♞e1#) 2. ♞e3#;
- 11) 1. ... e5+ 2. dxe5 (2. ♜xe5 ♞xg3+) 2. ... ♞d2#
- 12) 1. ♞f4+ ♜h5 2. ♞h4+ gxh4 3. g4#

12 Uitschakelen verdediging / Blokkeren: B

- 1) tekening
- 2) tekening
- 3) 1. ♞h8+ ♜xh8 2. ♖h7#
- 4) 1. ♜e7+ ♜xe7 2. ♞xf8+ ♜xf8 3. ♞d8#
- 5) 1. ♞f8+ ♞xf8 2. ♜g7#
- 6) 1. c7+ ♞xc7 2. ♞f8#
- 7) 1. ... ♞g2 2. ♞xg2 (2. ♞d1 ♞xb2; 2. b6 ♞xe2) 2. ... ♞h5#
- 8) 1. ... ♞f2+ (1. ... ♞h5+ 2. ♜g1 ♞h1+ 3. ♜h1 ♞xf4+ 4. ♞xd5) 2. ♞xf2 ♞h5+ 3. ♜g1 ♞h1#
- 9) 1. ♞h7+ ♜xh7 2. ♜g6+ ♜g8 3. ♖d5#
- 10) 1. ... ♞g5+ 2. f4 ♞c5#
- 11) 1. ♞e6+ ♞f6 2. ♖h5#
- 12) 1. ♞e7 ♞xe7 (1. ... ♜f8 2. ♞xd7) 2. ♞h7+

13 Uitschakelen verdediging / Blokkeren: C

- 1) 1. b5+ cxb5 2. ♖a2#
- 2) 1. ♖e7+ ♜xe7 2. ♜f6#
- 3) 1. ♖f7+ ♙g6 2. ♖f3#
- 4) 1. ♖h7+ ♜xh7 2. ♖g6#
- 5) 1. ♙f6+ ♜f8 2. e7+ ♙xe7 3. ♙g7#
- 6) 1. ... ♖e2+ 2. ♙f3 (2. ♜f5 ♖e6#) 2. ... ♖e6#
- 7) 1. ... ♙g2+ 2. f3 ♖e5#
- 8) 1. d4+ cxd4 (1. ... ♜xd4 2. ♖e3#) (1. ... ♜xd4 2. f4#) 2. f4#
- 9) 1. ♙f6+ (1. ♖xe5 f6) (1. ♙e4 f5) (1. ♖h3 f6) 1. ... ♙xf6 2. ♙e4
- 10) 1. ♖f8+ ♖xf8 2. ♙g6+ ♜g8 3. ♖h7#
- 11) 1. c5 ♙xc5 2. ♖a8+ ♜b6 3. ♖a6#
- 12) 1. ... ♖d1+ (1. ... ♖xf3 2. gxf3 ♙xf3+ 3. ♜g1 ♖d1+ 4. ♜f2) 2. ♙g1 ♖xf3

14 Vooruitdenken / Mat: A

- 1) 1. ♖g5
1. ... ♜a3 2. ♖b5 d5 3. ♖a6#
1. ... b5 2. ♖c5 ♜a5 3. ♖a7#
1. ... d6 2. ♖d5 b5 3. ♖a8#
- 2) 1. ♖a7
1. ... a2 2. ♖e3+ ♜d1 3. ♖d2#
1. ... ♙e2 2. ♖xa3+ ♜d1 3. ♖a1#
1. ... ♙d3 2. ♖g1+ ♙f1 3. ♖xf1#
- 3) 1. b4
1. ... cxb4 2. ♖g8 g2 3. ♖b3#
1. ... ♜a2 2. ♖xa7 c4 3. ♖xa5#
1. ... ♜xb4 2. ♖h8 ♜a3 3. ♖b2#
- 4) 1. e3
1. ... ♙d3 2. e4 ♙xe4 3. f4#
1. ... ♙c8 2. ♖g6 ♙f5 3. ♖d6#
1. ... ♙e2 2. e4 ♙xf3 3. ♖f5#
- 5) 1. ♙d3
1. ... ♜a2 2. ♖c2 b3 3. ♖b1#
1. ... axb2 2. ♙c2+ ♜c4 3. ♖c6#
1. ... ♜a4 2. ♖d5 b3 3. ♖b5#
- 6) 1. ♖f2
1. ... g4 2. ♖f6 g3 3. ♙f3#
1. ... ♜h6 2. ♖f7 g4 3. ♖g6#
1. ... ♜g4 2. ♙f5+ ♜h5 3. ♖h2#
- 7) 1. ♜a6
1. ... ♖xh4 2. ♖a2+ ♜b4 3. ♖a5#
1. ... ♖a1 2. ♜a5 ♖c1 3. ♖a2#
1. ... ♜b4 2. ♖b2+ ♜c5 3. ♖b6#
- 8) 1. ♜f2
1. ... ♜h4 2. ♖e6 ♜h5 3. ♖h3#
1. ... ♜h5 2. ♜g3 g4 3. ♖g6#
1. ... ♜h3 2. ♙f5+ ♜h2 3. ♖h6#

15 Vooruitdenken / Mat: B

- 1) 1. ♙e1
1. ... ♜f4 2. ♙g3+ ♜e3 3. ♖d3#
1. ... ♜d4 2. ♖e8 ♜c4 3. ♖a4#
1. ... d4 2. ♙g3+ ♜d5 3. ♖c6#

- 2) 1. ♖e4
 1. ... ♗xh6 2. ♖g2 ♗h5 3. ♜xh7#
 1. ... ♗h5 2. ♜g7 ♗xh6 3. ♖xh7#
 1. ... ♗f6 2. ♖d5 ♗g6 3. ♜b6#
- 3) 1. ♜g1
 1. ... d1♖ 2. ♙c3 ♖xg1 3. ♖xg1#
 1. ... d1♙ 2. ♙f2 ♗d2 3. ♖e3#
 1. ... dxex1♖ 2. ♜xe1+ ♗d2 3. ♖e3#
- 4) 1. ♜g7
 1. ... ♗xe3 2. ♜g3+ ♗e4 3. ♖e5#
 1. ... ♗c4 2. ♜g2 ♗d3 3. ♖d4#
 1. ... ♗e4 2. ♖e2 ♗xf5 3. ♖f3#
- 5) 1. ♖d3
 1. ... ♜a5 2. ♖g3+ ♗e4 3. ♖e3#
 1. ... ♗g5 2. ♖f5+ ♗h4 3. ♗g6#
 1. ... ♗e5 2. ♖d5+ ♗f6 3. ♗g8#
- 6) 1. e8♗
 1. ... h1♖ 2. ♙g3+ ♗g4 3. ♗f6#
 1. ... h1♗+ 2. ♗f3 ♗h2 3. ♙f2#
 1. ... ♗g4 2. ♗f6+ ♗f4 3. ♙g3#
- 7) 1. ♖d6
 1. ... ♗xe3 2. ♜e7+ ♗f3 3. ♖g3#
 1. ... ♗e2 2. ♗g2 ♗xe3 3. ♜e7#
 1. ... g4 2. ♖d3 g3+ 3. ♜xg3#
- 8) 1. ♖d4
 1. ... cxd4 2. ♜f7 ♗c5 3. ♜c7#
 1. ... ♗b7 2. ♜f7+ ♗a6 3. ♖a1#
 1. ... ♗d7 2. ♖g4+ ♗e8 3. ♖c8#

16 Toets / Mix: C

- 1) 1. ♜d7+ ♗xd7 (1. ... ♖xd7 2. ♗f6+) 2. ♖g7# (onderbreken en dubbele aanval: lokken)
- 2) 1. ♗f6 ((1. ♖f3 g4 2. ♖g4 ♖d4) 1. ... ♙xf6 (1. ... gxg4 2. ♜xh7#) 2. ♖e4 (blokkeren)
- 3) 1. ... b4 (1. ... ♖b7+? 2. ♖f3) 2. ♙xb4 ♖b7+ (dubbele aanval: lokken)
- 4) 1. ... ♖xc3+ 2. ♗xc3 (2. ♗a2 ♗xe4) 2. ... ♗xe4+ (dubbele aanval: lokken)
- 5) 1. ... ♜xd4 2. ♖xd4 ♗g4+ (aftrekaanval: lokken)
- 6) 1. ... ♜h4+ 2. ♗xh4 g4#
- 7) 1. ♜xb2 ♜xb2 2. ♖c3 (dubbele aanval: lokken)
- 8) 1. ♜1e6 ♙xe6 (1. ... ♖b5 2. ♖h6 ♖b1+ 3. ♜e1; 1. ... ♖xe6 2. ♜xe6 fxe6 3. ♖xh6) 2. ♖xh6 (onderbreken)
- 9) 1. ... ♜a2+ 2. ♙xa2 ♗c2# (blokkeren)
- 10) 1. ... ♙xc2+ 2. ♗xc2 b3+ (aftrekaanval: lokken)
- 11) 1. ♗d5 exd5 (1. ... ♜xd7 2. ♗xe7+; 1. ... ♖xd7 2. ♗xf6+) 2. ♜xe7 (onderbreken)
- 12) 1. ♙c7 ♜xc7 2. ♖e5 (dubbele aanval: lokken)

17 Toets / Mix: D

- 1) 1. ... ♜d2 2. ♖xd2 ♗xf3+ (dubbele aanval: lokken)
- 2) 1. ♜h8+ (1. ... ♗xh8 2. ♗xf7+) 1. ... ♙xh8 2. ♖xf7# (weglokken + mat of dubbele aanval: lokken)
- 3) 1. ♜xd4 (1. ♖g5 ♗f5; 1. ♖f4? ♗e2+) 1. ... ♜xd4 2. ♖e3 (dubbele aanval: lokken)
- 4) 1. ♖g7+ ♗xg7 2. ♜xg6# (aftrekschaak: lokken)
- 5) 1. ♜xf6+ ♗xf6 2. ♖f2+ (dubbele aanval: lokken)
- 6) 1. ♖xd6 ♗xd6 2. ♙f4+ (aftrekaanval: lokken)
- 7) 1. ♖h7+ ♗xh7 2. ♗g6# (blokkeren)
- 8) 1. e7 ♗xe7 2. ♖c7 (dubbele aanval: lokken)

- 9) 1. ♖a4+ ♜a5 2. ♖c6+ ♘b6 3. ♖c8# (blokkeren)
- 10) 1. ♖d5+ ♖xd5 2. ♚xe7+ (dubbele aanval: lokken)
- 11) tekening
- 12) tekening

18 Penning / Staartstuk lokken: A

- 1) 1. h6+ ♜xh6 (1. ... ♜g8 2. ♖f6) 2. ♖h1 (2. ♜xd4 ♜g7)
- 2) 1. e8♖+ (1. ♘a4? ♜b1+) 1. ... ♜xe8 2. ♘a4
- 3) 1. ♜h8+ (1. ♘c3? ♖xg3+ 2. fxg3 ♘h5) 1. ... ♜xh8 (1. ... ♖xh8 2. ♖g6#) 2. ♘c3
- 4) 1. g4+ ♜xg4 2. ♘e6
- 5) 1. ... ♚xd3 (1. ... e5? 2. ♘xc5) 2. ♖xd3 e5
- 6) 1. ♖xc6+ ♜xc6 2. ♚f4
- 7) 1. ♚xc6 ♖xc6 2. c4; 1. c4? ♚de7
- 8) 1. ... ♖f5 2. ♘d3 d5
- 9) 1. ♘h7+ ♜xh7 2. ♖xe6
- 10) 1. ♘xc5 ♖xc5 2. ♖xd3
- 11) 1. ♚xc6 ♖xc6 2. ♖xc4
- 12) 1. ♘xf7+ (1. ♖xe4? ♚xe4 2. ♜xf7 - 2. ♘xf7+ ♜h8 3. ♘xe8 ♚xf2 - 2. ... ♚d6) 1. ... ♜xf7 2. ♖xe4

19 Penning / Kopstuk lokken: A

- 1) 1. ♘xe5+ ♚xe5 2. ♖g3
- 2) 1. ♜xf4+ ♖xf4 2. ♜f1
- 3) 1. ♜xd6 ♖xd6 2. ♘g3
- 4) tekening
- 5) 1. ♖f6+ ♖g7 2. ♜e7! ♖xf6 3. ♜xh7#
- 6) 1. ♜xe5 ♜xe5 2. ♜e1
- 7) 1. ♚xc5 ♚xc5 2. ♚a4
- 8) 1. ♜xc7+ ♜xc7 2. ♖c8
- 9) 1. ... ♘xg2 (1. ... ♜xg2+? 2. ♜xg2 ♖xd2 3. ♜xg8) 2. ♜xg2 ♖xd2
- 10) 1. ... ♖xf3+ (1. ... ♚g4 2. hxg4) 2. ♖xf3 ♜xe2+
- 11) 1. ♖xh7+ ♖xh7 2. ♚f7#; 1. ♚g6+? ♜xg6 2. ♖xg6 ♜e1#
- 12) 1. e6 ♘xe6 2. ♖xg4

20 Penning / Kop of staartstuk lokken: A

- 1) 1. ♘xd7+ ♜xd7 2. ♜h7
- 2) 1. ... ♜a1+ ♜xa1 (2. ♜c2 ♖xd2+) 2. ♖xd2
- 3) 1. ... ♜xf2+ 2. ♜xf2 ♘b6
- 4) 1. ♖xc7 ♜xc7 2. ♘f4
- 5) 1. ... ♖xg2+ 2. ♖xg2 ♜xf1+
- 6) 1. ... ♜xc4+ 2. ♘xc4 ♖xe2
- 7) 1. ... ♜xc3 2. ♖xc3 ♘f6
- 8) 1. ... ♜xd4 2. ♜xd4 c5
- 9) tekening
- 10) 1. ♖xd5+ ♖xd5 2. ♘g2; 1. ♘g2 ♘b7
- 11) 1. ... ♖xg2+ 2. ♖xg2 (2. ♜xg2 ♜a1+) 2. ... ♚g3#
- 12) 1. ♖a3+ ♜e7 2. ♚g8!

21 Penning / Kop of staartstuk lokken: B

- 1) 1. ... ♜xe4 2. ♜xe4 d5
- 2) 1. ♜xe8+ ♖xe8 2. ♜xd5
- 3) 1. ♘xd7 ♖xd7 2. e4
- 4) 1. c6 ♘xc6 2. b5
- 5) 1. f3 ♘xf3 2. 0-0 (2. ♜f1 ♘xg2) 2. ... e4 3. dxe4

- 6) 1. b5 ♖xb5 2. ♖e2
- 7) 1. ♖xf8+ ♖xf8 2. ♕xe5
- 8) 1. ♖d5 ♕xe4 (1. ... ♖xd5 2. ♖xd3) 2. ♖xe7 ♕d3 3. ♖c8
- 9) 1. ... ♖d1+ 2. ♖f1 ♖xf4
- 10) 1. ♖xf6+ gxf6 2. ♖xe5
- 11) 1. ♖e6 ♖g7 2. ♖e7
- 12) 1. ... ♕xh3 2. ♕xh3 g5 3. ♕xg5 ♖xh3

22 Eindspel / Vrijpion: A

- 1) 1. g7 ♕xg7 (1. ... ♕d6 2. g8♖) 2. ♕f4#
- 2) 1. ♖e4 ♖xe4 2. g8♖
- 3) 1. ♕c4+ ♖h8 2. ♕f7
- 4) 1. ♖xf8+ ♖xf8 2. d7+
- 5) 1. ... ♖a3 2. ♖xa3 ♕xd6+
- 6) 1. ... ♕e1+ (1. ... b1♖ 2. ♖b5+ ♖a2 3. ♖xb1 ♖xb1=)
- 7) 1. ♖c8 ♖xa7 2. ♖xc5
- 8) 1. ♖e6+ ♖xe6 2. dx6
- 9) 1. ♕e5+ ♖xe5 (1. ... ♕xe5 2. a6) 2. g7
- 10) 1. ♕f4 (1. ♕c1+ ♖b4 2. ♕b2 d4 ; 1. ♕xh6 ♖b4) 1. ... ♕xf4 (1. ... ♕g7 2. ♕d6#) 2. g7
- 11) 1. ♖c7 ♖h8 2. ♖c8
- 12) 1. ♕c4+ ♖xc4 2. d7

23 Eindspel / Vrijpion: B

- 1) 1. ♖c8+ ♖xc8 2. d7
- 2) 1. ♖h5 ♖xh5 2. fxe7
- 3) 1. e4 (1. ♖xe6+ ♖xe6 2. e4 ♖f4) 1. ... ♖xe7 2. b7
- 4) 1. ♖c3+ ♖xc3+ 2. ♖xb2
- 5) 1. ♖h2+ ♖xh2 2. b8♖+ ♖xb8+ 3. ♖xb8
- 6) 1. ♖d7+ ♖b8 2. ♖xd6 ♖f1 3. ♖d8+
- 7) 1. ♖c8+ (1. d7+ ♖f7 2. ♖c8 ♖a5+ 3. ♖c6 c2) 1. ... ♖xc8 2. d7+
- 8) tekening
- 9) 1. ♖xc5 ♖xc5 2. a7
- 10) 1. ♖d8 ♖xd8 2. ♕f6+
- 11) tekening
- 12) 1. ♖g7+ ♖h8 2. ♖h7+ ♖g8 3. ♖h8+ ♖xh8 4. g7+

24 Eindspel / Verdedig tegen vrijpion: A

- 1) 1. ♕c4+ ♖xc4 2. ♖xe2 ♖c3 3. ♖d1 ♖d3 pat 1/2-1/2
- 2) 1. ... ♖e5 2. a7 ♕e6 3. a8♖ ♕d5+
- 3) 1. ♖d7 a2 2. ♖e7 a1♖ 3. ♕f6+
- 4) 1. ♖e1 dx1♖ (1. ... ♖xe1 2. ♕a5) 2. ♕h4+
- 5) 1. ♖e4 g1♖ 2. f4+
- 6) 1. ♕d7 ♖xc7 2. ♕xh3
- 7) 1. ♖f3 ♖xf3 2. ♕h5+ ♖e3 3. ♕xe2
- 8) 1. ♕f1 (1. ♖xh5+? ♖e3) 1. ... ♖xg3 (1. ... g1♖ 2. ♖e2+) 2. ♕xg2
- 9) 1. ♕d3 ♕xd3 (1. ... g1♖ 2. ♖xf1+) 2. ♖g1 ♕f1 3. ♖xg2 (3. ♖xc5)
- 10) 1. ♖c8+ ♖xc8 2. cxb7+ ♖xb7 3. ♖b2
- 11) 1. ♖e1 h2 2. ♖d1+ ♖c2 3. ♖f2
- 12) 1. ♖e4 g2 2. ♖d2+

25 Dubbele aanval / Uitschakelen verdediging: A

- 1) 1. ♕xc6+ ♕xc6 2. ♖e5+ (slaan)
- 2) 1. ♖xe5 ♖xe5 2. ♖f6+ (slaan)

- 3) 1. a5 ♖c8 2. ♗d5 (wegjagen)
- 4) 1. ♖xe8+ ♜xe8 2. ♗c6+ (slaan en weglukken)
- 5) 1. ... d4 2. ♗e4 ♗b3+ (wegjagen)
- 6) 1. ... ♖xf3 2. gxf3 ♗e2+ (slaan)
- 7) 1. ♜a6+ ♜xa6 2. ♗xd7+ ♖b7 3. ♗xf8 (weglukken)
- 8) 1. ♜xd7+ ♗xd7 2. ♗xa6+ ♖b6 3. ♗xb4 (weglukken)
- 9) 1. ♜xf7+ ♜xf7 2. ♗e6+ (slaan)
- 10) 1. ♗xb7 ♗xb7? 2. ♗e6+ (weglukken)
- 11) 1. ... ♗hxf3+ 2. ♗xf3 ♗xh3+ (weglukken)
- 12) 1. ... g4 2. ♗f4 ♗f3+ (onderbreken)

26 Dubbele aanval / Uitschakelen verdediging: B

- 1) 1. ♗xd5 ♜xd5 2. ♖c3+ (slaan)
- 2) 1. ♗xc6 dxc6 2. ♖a3+ (slaan)
- 3) 1. ♗xf5 exf5 2. ♖xd5+ (weglukken)
- 4) 1. ♗g5 fxg5 (1. ... g6 2. ♖h4+) 2. ♖h5+ (onderbreken)
- 5) 1. ♗xf6 ♖xf6 2. ♖d5+ (slaan)
- 6) 1. ♗xg6+ hxg6 2. ♖h4+ (weglukken)
- 7) 1. ♗f5+ ♗xf5 (1. ... ♖f6 2. ♖d6+ ♜xd6 3. ♜xd6# ; 1. ... gxf5 2. ♖xe5+) 2. ♖xe5+
- 8) 1. ... ♗e3 2. fxe3 ♖xe3+ (lukken)
- 9) 1. ♜e7 ♖xe7 2. ♖xd5+ (weglukken)
- 10) 1. ... ♗xg2 2. ♖xg2 ♖a5 (weglukken)
- 11) 1. ♗d4 exd4 2. ♖b3+ (onderbreken)
- 12) 1. e5 ♗e8 2. ♖d3 (wegjagen)

27 Dubbele aanval / Uitschakelen verdediging: C

- 1) 1. ... ♜xh3 2. ♖xh3 ♖c6+ 3. ♖g1 ♖xe8 (weglukken + dubbele aanval dame)
- 2) 1. ... ♗xe4 2. ♖xe4 ♖h6+ (weglukken + dubbele aanval dame)
- 3) 1. ♗b4+ ♗d6 2. ♜h7+ (weglukken + röntgenschaak)
- 4) 1. ... ♜xf3 2. ♖xf3 ♖g5+ (weglukken + dubbele aanval dame)
- 5) 1. ♗xh6 ♗xh6 2. ♖d4 (weglukken + dubbele aanval dame)
- 6) 1. ♗f6+ gxf6 2. ♖g1+ (weglukken + röntgenschaak)
- 7) 1. ♗xe6 fxe6 2. ♖h5+ ♖d7 3. ♖xc5 (weglukken + dubbele aanval dame)
- 8) 1. ♜b5+ cxb5 2. ♜c8+ (weglukken + röntgenschaak)
- 9) 1. ♗e3 ♖d7 (1. ... ♖e6 2. ♜xb5) 2. ♖b3+ (wegjagen + dubbele aanval dame)
- 10) 1. ♗xf5+ gxf5 2. ♖g5+ (weglukken + dubbele aanval dame)
- 11) 1. ... ♗h3 2. f3 ♖b6+ 3. ♖f2 ♖xf6 (weglukken + dubbele aanval dame)
- 12) 1. ... ♗h4+ 2. gxh4 ♖g6+ 3. ♗g3 ♖xc2 (3. ... ♗xg3? 4. ♜cc1) (weglukken + dubbele aanval dame)

28 Mat / Magneet: A

- 1) 1. ♜e8+ ♖xe8 2. ♖e7#
- 2) 1. ♜h8+ ♖xh8 2. ♖h7#
- 3) 1. ♖h6+ ♖xh6 (1. ... ♖g8 2. ♜c8+) 2. ♜h1#
- 4) 1. ... ♜a3+ 2. ♖xa3 ♖a6+
- 5) tekening
- 6) tekening
- 7) 1. a4+ ♖xa4 2. ♖b3+
- 8) 1. ♖f8+ ♖xf8 2. ♜xf7+ ♖e8 3. ♜f8+ ♖d7 4. ♜2f7#
- 9) 1. ♜h8+ ♖xh8 2. ♖e8+ ♖h7 3. ♖g8#
- 10) 1. ♜h8+ ♖xh8 2. ♖f7#
- 11) 1. ... ♜h2+ 2. ♖xh2 ♖f4+ 3. ♖h1 ♖f3+ 4. ♖h2 ♖g2#
- 12) 1. ♖f6+ ♖xf6 (1. ... ♖g8 2. ♗e5) 2. ♗e5#

29 Mat / Magneet: B

- 1) 1. ♖c4+ ♕xc4 2. ♜c3#
- 2) 1. ♖xh7+ ♕xh7 2. ♜f7+ ♕h6 3. ♜xg6#; 2. ... ♕h8 3. ♗xg6#
- 3) 1. ... ♜h1+ 2. ♕xh1 ♘f3+ 3. ♕g1 ♖d1#
- 4) 1. ♜f8+ ♕xf8 2. ♖d8#
- 5) 1. ... ♘d3+ 2. ♕xd3 ♜d1#
- 6) 1. ... ♜g1+ 2. ♕xg1 (2. ♖xg1 ♗f2#) 2. ... ♖bxg2+ 3. ♕h1 ♖g1+ 4. ♕xg1 ♗f2#;
- 7) 1. ♖b8+ ♕xb8 2. ♖h8+
- 8) 1. ... ♖h1+ 2. ♕xh1 ♜h3+ 3. ♕g1 ♗f3#
- 9) 1. ... ♖g1+ 2. ♕xg1 ♜xh2+ 3. ♕f1 ♜h1#
- 10) 1. ... ♖a3+ 2. ♕xa3 ♜a1+ 3. ♕b3 a4#
- 11) 1. ... ♘xh3 2. ♕xh3 ♜f4 en mat op g3.
- 12) 1. ♖h7+ ♕xh7 2. ♜h2+

30 Strategie / Pionstructuur: A

- 1) 1. ... c5 2. bxc5 ♘xc5
De zwarte loper staat nu actiever; daarnaast zijn de witte pionnen uit elkaar geslagen.
- 2) 1. ♗d5+ en 2. ♗xf6
De zwarte pionstructuur is verslechterd; vooral pion f7 is een zorgenkindje. Zwart kan f5 en f6 proberen te spelen, maar dan wordt f5 een aanvaldoel voor de witte loper.
- 3) tekening
- 4) 1. ... g5 2. fxg6? ♘xg4
Zwart lost dankzij de penning van de witte f-pion zijn achtergebleven pion op. Anders zou de toren de dekking van de g-pion op zich moeten nemen. Verder is de toren nu ook niet langer belast van de dekking van de h-pion.
- 5) 1. ♘xc6+ bxc6 2. ♜xf3
Voordat wit op f3 terugneemt, verzwakt hij de pionstructuur van de tegenstander.
- 6) tekening
- 7) 1. f5 ♘xc4 2. dxc4; 1. ♘xe6 fxe6 en weinig aan de hand.
Wit neemt een dubbelpion op de koop toe. Zwart kan nu zijn zwakke d-pion niet meer dekken.
- 8) 1. e5 ♘c7 2. ♘xg6
Wit slaat niet op d5 omdat na 1. exd5 exd5 wit een pion op e3 overhoudt die gemakkelijk is aan te vallen. Hij speelt liever zijn e-pion op met tempo om zwart een zwakke dubbele g-pion te bezorgen.
- 9) 1. ♖c1 c5 2. ♖c4
Natuurlijk ruilt wit niet op d5. De zwakke pion op c6 moet op het bord blijven. De toren is het beste stuk om de zwakke c- en a-pion aan te vallen.
- 10) 1. ... h4 2. ♘xe5 dxe5
Zwart krijgt een sterk pionnenduo in het centrum.
- 11) 1. h5 ♘f5 2. h6
De opmars van de h-pion verslechtert de zwarte pionstructuur na 2. ... gxh6 3. ♘xf6 of na 2. ... ♘f8, wanneer wit kan kiezen wanneer hij op g7 slaat.
- 12) 1. ♖e2
Het zou dom zijn om de zwakke pion op e5 te ruilen voor de f2-pion. Op de volgende zet kan wit hem ook nog slaan.

31 Toets / Mix: E

- 1) 1. ♘d7 ♕xd7 (1. ... ♖b2+ 2. ♕c1! ♕xd7 3. e8♜+ ♕xe8 4. ♖xh8+) 2. e8♜+ ♕xe8 3. ♖xh8+ (vrijpion verzilveren)
- 2) 1. ... ♖xc3 2. bxc3 ♜xa2+ (dubbele aanval: uitschakelen verdediging)
- 3) 1. ♗xd5 met pionwinst (kopstuk lokken)
- 4) 1. ... ♖g1+ 2. ♕xg1 ♗f3+ 3. ♕h1 ♜h2#; 1. ... ♜h2+? 2. ♕xh2 ♗f3+ 3. ♕xh3 (magneet)
- 5) 1. d6 ♘xd6 2. ♖b6 (kopstuk lokken)
- 6) 1. ♖h8+ ♕xh8 2. ♜xh6+ ♕g8 3. ♜xg7# (staartstuk lokken)

- 7) 1. ♖d8 of 1. ♙d8 (onderbreken)
- 8) 1. ♖d3 ♗g5 (1. ... ♗d6 2. ♙c5 ; 1. ... ♗g3 2. hxg3 fxg3 3. ♖e2 h5 4. ♖f3 h4 5. ♖g4 ; 1. ... e5 2. ♖xe4 exd4 3. ♖xd4 ♖xf7 4. ♖e4) 2. ♙f6+ (vrijpion verzilveren)
- 9) 1. ... ♗xf3+ 2. ♖xf3 ♗h4+ 3. ♖f4 g5# (magneet)
- 10) 1. ... ♗xc1 2. ♗xc1 ♗h6 (dubbele aanval: lokken)
- 11) 1. ♗c6 ♗xe3 (1. ... ♗xc6 2. ♗xe7) 2. ♗xc2 (onderbreken)
- 12) 1. ... ♗xe2 2. ♗xe2 f6 (staartstuk lokken)

32 Toets / Mix: F

- 1) 1. ... ♙xe3 2. fxg3 ♗c2 (dubbele aanval: lokken)
- 2) 1. f4 ♙d6 2. ♗xe6+ (aanval op gepend stuk)
- 3) 1. ♗a8 ♗xa8 2. ♗xe7+ (dubbele aanval: uitschakelen verdediging)
- 4) 1. ♗f8+ ♖xf8 2. ♗h8#; 1. ... ♗xf8 2. ♗e7# (weglokken + mat / blokkeren)
- 5) 1. ... ♙e7 2. ♗xg5 ♙xg5+; 2. ♗dh1 ♗xf4 3. ♗xf4 ♙g5 (dubbele aanval)
- 6) 1. ... ♙e2 2. f3 ♗xg3; 2. ♗xe2 hxg6 (verdedig tegen penning)
- 7) 1. ♙c4 ♗g7 2. ♗h8+ (dubbele aanval: uitschakelen verdediging)
- 8) 1. ♗g6+ ♖xg6 2. ♗g4#
- 9) tekening
- 10) 1. ♗h7+ ♗xh7 2. ♗xg5+ ♖xg5 3. d8♗+ (vrijpion verzilveren)
- 11) 1. ... ♙f6+ 2. ♙c3 ♗d2 (kopstuk lokken)
- 12) 1. ♗g8+ ♖xg8 2. ♗g6 (matbeeld: ♗♗)

33 Toreneindspel / Vrijpion: A

- 1) 1. ♗a6 ♗xa6 2. bxa6
- 2) 1. ♗d6+ ♗xd6 2. b8♗
- 3) 1. ♗h3+ ♖g8 2. ♗g3 ♗xg3 3. d7; 1. ♗f8+? ♖h7 2. ♗d8 ♗g5 3. ♖d2 ♖g7
- 4) 1. ... ♗g4+ 2. ♖c5 ♗h4 met promotie.
- 5) 1. ♗e3 ♖xe3 2. e7 ♗d1+ 3. ♖c2 ♗d2+ 4. ♖c1 met promotie
- 6) 1. ♗d4 ♖xd4 2. d7 met promotie.
- 7) 1. ... ♗d1+ 2. ♖xd1 exf2 met promotie.
- 8) 1. h6+ ♖g8 2. h7+ ♖g7 3. ♗xf8
- 9) 1. ... ♗b2+ 2. ♖e3 ♗b3+ 3. ♗xb3 a1♗ of 2. ♖d1 ♗b1+
- 10) 1. ♖b4 ♗a1 2. ♗c5+ en 3. ♗a5; 1. ♗c5+?? ♗xc5 met schaak!
- 11) 1. exd6 ♗xe1+ 2. ♖f2 ♗e8 3. dxc7 en 4. d6
- 12) 1. ... ♗c1! gevolgd door 2. ... d2 want 2. ♖e3 gaat niet vanwege 2. ... ♗e1+.

34 Eindspel / Materieel voordeel: A

- 1) 1. ♙c7+ (jaagt de koning weg van de dekking van de toren of jaagt hem in een matnet) 1. ... ♖xa4 (1. ... ♖a6 2. ♗xb4+) 2. ♗c3# (Neidze 1963)
- 2) 1. ♙e6 ♗c8 2. ♙xc8 ♖g8 3. ♙e6+ (Vandecasteele 1975) Op mat spelen is nodig. Alternatieven zijn niet genoeg: 1. ♗xc6 c1♗ 2. ♗xc1 of 1. ♙xc2 ♗xf6+ 2. ♖xf6 (loopt vooruit op het thema de verkeerde loper in Stap 5. Wit krijgt de zwarte koning nooit uit de hoek. Probeer maar. Remise.
- 3) 1. ♗d4 (de toren onttrekt de koning veld d8 en dwingt de koning in een paardvork) 1. ... ♖b8 (1. ... ♖c7 2. ♗a6+ ♖c6) 2. ♗a6+ (Kralin Sokolenko 1960)
- 4) 1. ♗c7+ ♖xd6 (1. ... ♖b6 2. ♗d5+ ♖b5 3. d7 ♗d6 4. ♖e5) 2. ♗b5# (Tjavlovski 1960)
- 5) 1. ♖a1 Dankzij de beperkte mobiliteit van de zwarte stukken kan wit met zetsdwang winnen. De koning moet de dekking van de toren opgeven. Andere zetten falen: 1. ♗xa3? pat en 1. ♗d2? ♗xc3 2. ♖xc3 ♖a3 3. ♖c2 ♖xa2 (Van der Heijden 2015).
- 6) 1. ♗d6 (dwingt promotie of mat af) 1. ... ♗xc7 (1. ... ♖xd6 2. ♗xb7 of 1. ... ♗b4+ 2. ♖e5) 2. ♗a6#
- 7) 1. ♗e8 (dreigt het paard weg te spelen met voldoende materieel overwicht) 1. ... ♗xd7 (of 1. ... ♖xd7 2. ♗e7+ met een winnend röntgenschaak) 2. ♙e5# (Brenev 1955)
- 8) 1. ♗a5 ♖xa5 (anders houdt wit uiteindelijk loper en paard over; in de praktijk nog een hele klus: 1. ... ♖a7 2. ♖f2 of 1. ... ♙xc4+ 2. ♗xc4+) 2. ♙c7# (verkeerde thema: verwisseld met #10 op blz. 35)

- 9) 1. ♖e4 ♗xb7 na een andere zet behoudt wit zijn pion maar daarbij kan hij ook nog op mat spelen:
1. ... ♗g7 2. ♕c6 ♗g8 3. ♖a4) 2. ♖e8#
- 10) 1. ♖dd5 (De witte koning moet op e2 staan want met de koning op e1 kan zwart met ♖c1+ en ♗gg1 zijn verlies nog heel lang uitstellen.) 1. ... ♗xf5 (1. ... ♖xd5 2. ♗xd5+) 2. ♗xf5+ (Tusz 2011)
- 11) 1. ♖c6 redt het paard want op 1. ... ♖xc6 volgt 2. ♗e7+; het paard slaan loopt mat: 1. ... ♗xf5 2. ♖e4# (Avni 1994)
- 12) 1. ♖d2+ ♗xe1 2. ♖d4 sluit ♖h1 in (Petrov 1955)

35 Eindspel / De laatste pion: A

- 1) 1. ♗e7 (1. h7? ♗g7 2. ♗f6 ♗h8 ½-½) ♗f6 2. ♗e3
- 2) 1. ♗e3 d2 2. ♗d4 d1♖+ 3. ♕xd1 ♗xb7 4. ♗c5
- 3) 1. e4 (1. ♕a6 ♗e3 1. ♕d2+ ♗g3 2. ♕a6 - 2. ♕e1+ ♗f4 - 2. ... ♗f2) 1. ... dxe3 2. ♕d6#
- 4) 1. ♗d7+ (1. a5? ♗b5 2. a6 ♗b6 3. a7 ♗c7) 1. ... ♗b4 2. ♗b6 ♗a5 3. ♗b7 ♗b4 4. ♗a6
- 5) 1. ♗e7 ♕xh5 2. ♕f6+ ♗g6 3. ♕d3#
- 6) 1. ♕a6 ♖xa6 2. ♖d7+ ♗f6 3. ♖d6+ ♖xd6 5. a8♖
- 7) 1. ♕g6 ♖xf4 2. ♖d3#
- 8) 1. ♕d4+ ♗a6 2. b5+ ♗xb5 (2. ... ♕xb5 3. ♕c8#) 3. ♕c4#
- 9) 1. ♗b5 ♕c4 2. ♕e5 ♕xb5 3. c4+
- 10) 1. ♗a5 ♗xa5 (1. ... ♕xc4+ 2. ♗xc4+) 2. ♕c7# (verkeerde thema: verwisseld met #8 op blz. 34)
- 11) 1. ♕h5+ ♗e6 2. ♗d4 ♗f5 3. g6 ♗f6 4. ♗e4 h3 5. ♗f3
- 12) 1. ♗xe6 c1♖ 2. g8♗+ ♗h7 3. ♗f6+

36 Dubbele aanval / Jagen: A

- 1) tekening
- 2) 1. ... ♖c5+ 2. ♗f1 ♗e3+; 2. ♗h1 ♗f2+
- 3) 1. ♗b6+ ♗b8 2. ♗d7+
- 4) 1. ... ♕b7+ en 2. ... ♗e2+
- 5) 1. ... ♖d1+ 2. ♗g2 ♖c2+
- 6) 1. ♖e5+ ♗f7 2. ♖d5+
- 7) 1. ♖e8+ ♗h7 2. ♖e4+; 1. ♖a8+? ♖d8
- 8) 1. ... ♖e1+ (1. ... ♖e4+ 2. ♖g2 ♖b1+ 3. ♖g1) 2. ♗g2 ♖e4+
- 9) 1. ♕e3 (1. ♗c7+ ♗d8 2. ♕e3 ♕xe4+) 1. ... ♖a8 2. ♗c7+
- 10) 1. ♖c2+ ♗g8 2. ♖c8+ ♕f8 3. ♖xb7
- 11) 1. b4 ♕d4 2. ♖e4+
- 12) 1. f4 ♖d6 2. e5

37 Dubbele aanval / Richten: A

- 1) 1. ♖b2 ♖d1 2. ♖b4+
- 2) 1. ♗f5 ♖f6 2. ♗h6+
- 3) 1. ... ♗f3+ 2. ♗xg2 ♗d2
- 4) 1. ♗c7 ♖c8 (1. ... ♖e5 2. ♖xe5+ dxe5 3. ♗xa8) 2. ♗e6+
- 5) 1. ... ♖d4+ 2. ♖f2 ♖b4
- 6) 1. ... ♗c5 2. ♖bb1 ♗d3
- 7) 1. ... ♖e2 (1. ... ♖g6? 2. ♖b2) 2. g3 ♖e3+
- 8) 1. ... ♖d4+ 2. ♕e3 ♖b2 3. ♖c2 ♖xb5
- 9) 1. ♖a7 ♕e7 2. ♖a2+
- 10) 1. ... ♗d4 2. ♖e3 ♗e2+
- 11) 1. ♖d5+ ♖f7 2. ♖h5
- 12) 1. ♗c5 ♖e5 (1. ... dxc5 2. ♖d7) 2. ♗a6

38 Dubbele aanval / Jagen of richten: A

- 1) 1. g3+ ♗f3 2. ♖g4+
- 2) 1. ♖f7+ ♗xd6 2. ♖f6+

- 3) 1. ... ♖d6+ 2. ♜xg5 ♖d2+ 3. ♜f5 ♖xh6
- 4) 1. ♙f2+ ♜h5 2. g4+ ♜g5 3. ♙e3+
- 5) 1. ... ♙e7 2. ♖g3 ♙h4
- 6) 1. ... ♜f8+ 2. ♜xe5 ♜e8+
- 7) 1. ♜c4+ ♜a4 2. ♜a6+ ♜b4 (2. ... ♜b3 3. ♜d2+) 3. ♜b6+
- 8) 1. ♜c4+ ♜d3 2. ♙f5+ ♜xc4 3. ♙xb1
- 9) 1. ♙d2 ♖xc4 2. ♜c1
- 10) 1. ♖g1+ (1. ♖f2+? ♜b5) (1. ♖e3+? ♜b4) 1. ... ♜d6 (1. ... ♜b5 2. ♖b1+) 2. ♖h2+
- 11) 1. ♖h8+ ♜e7 2. ♖f8+
- 12) 1. ♙c7 ♖xb4 2. ♜b1

39 Dubbele aanval / Jagen of richten: B

- 1) 1. ♜c3+
- 2) 1. ♜d7 ♖e7 2. ♖xb8
- 3) 1. ... ♖d6 2. g3 ♖c5+
- 4) 1. ♖b8+ ♜f7 2. ♖f4+
- 5) 1. ♖b3+ ♜h8 2. ♜d5
- 6) 1. ... b5 2. ♜e3 c4
- 7) 1. f4 ♜e6 2. ♜g7+
- 8) 1. ... ♖b1+ 2. ♜h2 ♖b8+
- 9) 1. ... ♖e5 2. ♖d2 ♖e4
- 10) 1. ♖e3+ ♜f8 2. ♖a3+
- 11) 1. ... e6 2. ♙a2 (2. ♙b3 ♖b6+) 2. ... ♖a7+
- 12) 1. ♜f1 ♖g7 2. ♖f3

40 Matbeeld (♜ ♙): A

- 1) 1. ♖xh7+ ♜xh7 2. ♜h1+ ♙xh1 3. ♜h3# (toegang door slaan + weglukken)
- 2) 1. ... ♙c5+ 2. ♖xc5 ♖e1+ 3. ♜xe1 ♜f1# (baanruiming + weglukken)
- 3) 1. ... ♖xg2+ 2. ♜xg2 ♜g8+ 3. ♜h3 ♙c8# (toegang door slaan + jagen)
- 4) 1. ... ♖xf1+ 2. ♜xf1 ♙d3+ 3. ♜g1 ♜f1# (lokken + dubbelschaak)
- 5) 1. ♜f3+ ♜h8 2. ♜g6+ hxg6 3. ♜h3# (aftrekschaak + toegang door weglukken)
- 6) 1. ♖xg8+ ♜xg8 2. ♜h8+ ♜xh8 3. ♙f7# (toegang door slaan + lokken)
- 7) 1. ... ♜xh2+ 2. ♖xh2 ♖xh2+ 3. ♜xh2 ♜h8# (toegang door twee keer slaan)
- 8) 1. ♜e7+ ♜h8 2. ♜g6+ hxg6 3. hxg3# (jagen + toegang door weglukken + aftrekschaak)
- 9) 1. ♖a8+ ♜h7 2. ♖h8+ ♜xh8 3. ♜g7# (jagen + toegang door weglukken)
- 10) 1. ♜a8+ ♜xa8 2. ♙xc7 gxh3 3. ♜a1# (weglokken + bewaker erbij halen)
- 11) 1. ♖xd4 ♙xd4 2. ♙xd4 ♙xg4 3. ♜h8# (helper erbij halen)
- 12) 1. ♙e6+ ♜b7 2. ♙d5+ ♜a7 3. ♜a8#; 1. ♙d5+ ♖xh8 (helper erbij halen door twee keer jagen)

41 Matbeeld (♜ ♙): B

- 1) 1. ♖h7+ ♜f8 2. ♖h8+ ♙xh8 3. ♜xh8# (wegjagen + jager erbij dankzij tweevoudige aanval)
- 2) 1. ♖xh6+ ♙xh6 2. ♜xh6+ ♜g7 3. ♜f5# (toegang door slaan + jagen)
- 3) 1. ♖h7+ ♖xh7 2. ♜f8+ ♖g8 3. ♜xg8# (weglokken + jager erbij)
- 4) 1. ♖xh7+ ♜xh7 2. ♜h3+ ♜h6 3. ♜xh6# (toegang door slaan + jager erbij halen)
- 5) tekening
- 6) tekening
- 7) 1. ♜e7+ ♜h8 2. ♖xh7+ ♜xh7 3. ♜h5# (jagen + toegang door slaan)
- 8) 1. ♜df7+ ♜h7 2. ♜g5+ hxg5 (2. ... ♜h8 3. ♜ef7# is matbeeld ♜♜) 3. ♜h3# (jagen + toegang door weglukken of jagen)
- 9) 1. ♖xh6+ ♙xh6 2. ♜g5+ ♜h8 3. ♜h7# (toegang door weglukken + dubbelschaak)
- 10) 1. ♖g6 fxg6 2. ♜xg7+ ♜f8/h8 3. ♜xg6# (toegang door weglukken + jagen)
- 11) 1. ... ♖h3 2. ♜bg1 2. Txg7 ♖xh2#) 2. ... ♖xh2+ 3. ♜xh2 ♜xg1# (lokken + toegang door slaan)
- 12) 1. ♖xg7+ ♜xg7 2. ♜xh6+ ♜g8 3. ♜e7# (toegang door slaan + jagen)

42 Matbeeld (♖♗): C

- 1) 1. ♖xf6+ ♗xf6 2. ♗xf6+ ♘g8 3. ♗h6# (toegang door slaan + jagen)
- 2) 1. ... ♗f4+ 2. ♗xf3 ♗xf3+ 3. ♘g1 ♗h3# (aftrekschaak + jagen)
- 3) 1. ... ♖g1+ 2. ♗xg1 ♗f2+ 3. ♗h2 ♗e5# (blokkeren + jagen)
- 4) 1. ... ♖b4+ 2. ♗a1 ♖c3+ 3. ♗xc3 ♗xc3# (jagen)
- 5) 1. ... ♖xg2+ 2. ♗xg2 ♗f3+ 3. ♘g1 ♗h3# (toegang door slaan + jagen)
- 6) 1. ♖xh7+ ♗xh7 2. ♗g6+ ♘g8 3. ♗a2# (toegang door slaan + jagen)
- 7) 1. ♗g6+ ♗h7 2. ♗e5+ ♗h8 3. ♗f7# (jagen + aftrekschaak)
- 8) 1. ♖xc7+ ♗xc7 2. ♗d5+ ♗c8 3. ♗b6# (toegang door slaan + jagen door dubbelschaak)
- 9) 1. ... ♖xg2 2. ♗xg2 ♗f4+ 3. ♘g1 ♗h3# (toegang door slaan + jagen door dubbelschaak)
- 10) 1. ♗ef6+ (1. ♗df6+ ♗f8) 1. ... gxf6 2. ♗h6+ hxg4 3. ♗f6# (toegang door slaan)
- 11) 1. ♖f6 gxf6 2. ♗h6+ ♘g7 3. ♗xf6# (toegang door lokken + jagen)
- 12) 1. ♖g8+ ♗xg8 2. ♗e7+ ♗f8 3. ♗xg6# (toegang door lokken + jagen)

43 Aanval op de rokadestelling: A

- 1) 1. ♗xh7+ ♗h8 2. ♗g6+ ♘g8 3. ♖h7+ ♗f8 4. ♖xf7#
- 2) 1. ♖g7+ ♗xg7 2. ♗xg7+ ♘g8 3. ♗f6#
- 3) 1. ♖g7+ ♗xg7 2. ♗d8+ ♗f8 3. ♗xf8#
- 4) 1. ♗h6+ ♗xh6 2. ♖f6+ ♗h5 3. g4#
- 5) 1. ♖g3 ♗g8 2. ♖c3+
- 6) 1. ♗f4 exf4 2. gxf4 en 3. ♗g1
- 7) 1. ... ♗g3+ 2. ♗g1 ♖g2+ 3. ♗xg2 ♗h3#
- 8) 1. ♗f6
- 9) 1. ♗g4 fxg4 2. ♗xh7+ en verder als 1.
- 10) 1. ♖h6 ♖e7 (dekt f7 - zie 1) 2. ♖xh7+ ♗f8 3. ♖h8#
- 11) 1. ♖xf7 ♗xf7 2. ♗g8+ ♗xg8 3. ♗xf7#
- 12) 1. ♖g4+ ♗h8 2. ♖h4

44 Aanval op de rokadestelling: B

- 1) 1. ♗f6+ gxf6 2. ♖g3+ ♗h8 3. ♗xf6#
- 2) 1. ♖xh7+ ♗xh7 (1. ... ♗xh7 2. ♗h5#) 2. ♗g8+
- 3) 1. ♗g6+ hxg6 2. ♖h6+ ♗h7 3. ♖xg7#
- 4) 1. ♗e7+ ♗h8 2. ♗xh7+ ♗xh7 (2. ... ♗xh7 3. ♗g6#) 3. ♖h1#
- 5) 1. ♗g6+ fxg6 2. ♖xh7+ ♗xh7 3. ♗h4#
- 6) 1. ♗h6+ gxh6 2. ♖xf6; 1. ... ♗h8 2. ♖xf6!; 2. ♗xf6? exf3
- 7) tekening
- 8) tekening
- 9) 1. ♖h5 ♗h4 (1. ... gxh5 2. ♗g3+) 2. ♖xh7+ ♗xh7 3. ♗xh4+ ♗g8 4. ♗h8#
- 10) 1. ♖g6 hxg5 (1. ... fxg6 2. ♗e7+ ♗h8 3. ♗xg6+) 2. hxg5 fxg6 3. ♗e7#
- 11) 1. ♖xh7+ ♗xh7 2. ♗h5+ ♗g7 3. ♗h6+ ♗h8 4. ♗f8#
- 12) 1. ♖c7+ ♗a7 2. ♖xb7+ ♗xb7 3. ♗b3+ ♗a7 4. ♗c7#

45 Aanval op de rokadestelling: C

- 1) 1. ... ♗e2+ 2. ♗xe2 ♗f4
- 2) 1. ♖xg7+ ♗xg7 2. ♗h8! en 3. ♗1h7#
- 3) 1. ♗e8 ♖xe8 2. ♖xf6+; 1. ... ♗c4 2. ♖g7#
- 4) 1. ♖h6 ♗g8 2. ♗e8 ♖xe8 3. ♖f6+
- 5) 1. ♗f6+ ♗xf6 2. ♗d3
- 6) 1. ♗f5 fxg5 2. ♗e7#
- 7) 1. ♗e7 ♗xe7 2. ♖xf8#; 1. ... ♗xe7 2. ♖xh7#
- 8) 1. ♗xh7+ ♗xh7 2. ♖xf7+ ♗h8 3. ♗g6#
- 9) 1. ♗g3+ ♗h8 2. ♗e4; 1. ♗e4? ♖g7
- 10) 1. ♗f5 en 2. ♖h6

- 11) 1. ♖xd7 ♘xd7 2. ♗f6+ ♕f8 3. ♗d5
- 12) 1. ♖f6 ♘xf6 (anders 2. ♖h8+) 2. gxf6 en 3. ♖h8#

46 Zevende rij: A

- 1) 1. ♖f1+ ♕e8 2. ♖b5+ ♕f8 3. ♖xc5+
- 2) 1. ♖b7+ ♕a8 2. ♖xc8+ ♖xc8 3. ♖xa7+ ♕b8 4. ♖hg7#
- 3) 1. ♖a7+ (1. a6 ♘g1) 1. ... ♕b8 2. ♖cb7+ (2. a6) 2. ... ♕c8 3. a6
- 4) 1. ... ♖xb2 2. ♖xa8+ ♕e7
- 5) 1. ♖f7 ♖g6 2. ♖h7#
- 6) 1. ... ♖xe4+ (1. ... ♗f3? 2. ♖xh7#) 2. ♗xe4 ♗f3
- 7) 1. ♗f6+ ♕h8 (1. ... gxf6 2. ♖e6+ ♕h8 3. ♖xf6+; 1. ♖xh6? b1♖!) 2. ♖xh6+
- 8) 1. ... ♖g2 (1. ... ♖f2+ 2. ♕g1 ♖g2+ 3. ♕h1 ♖h2+ 4. ♕g1 ♖bg2+ 5. ♕f1 ♖f2+ 6. ♕g1=) 2. a8♖
♖bf2+ 3. ♕e1 ♖g1#
- 9) 1. ... ♗xf3 2. gxf3 ♖d2
- 10) 1. ♖xg6 fxg6 2. ♖xg7+ ♕h8 3. ♖h7+ ♕g8 4. ♖ag7#
- 11) 1. ♖xf4+ ♗xf4 2. ♖cf7+ ♕e8 3. ♖g8#
- 12) 1. ♖xb7+ ♕a8 2. ♖a7+ (2. ♖xb6? ♖d1#) 2. ... ♕b8 3. ♖xb6+

47 Tactiek / Zevende rij: B

- 1) 1. ♖f7 ♖xh3 2. ♖cxc7+ ♕b8 3. ♖b7+ ♕c8 4. ♖fc7#
- 2) 1. ♖g7+ ♕h8 2. ♗f8 (dreigt 3. ♗g6#) 2. ... ♖xf8 3. ♖h7+ ♕g8 4. ♖cg7#
- 3) 1. ♗f6 ♘g7 (1. ... ♖a7 2. ♖xh7+) 2. ♖h6
- 4) 1. ♖c8 ♖d8 2. ♖1c7
- 5) 1. ♖e8 ♖xe8 (1. ... ♖xd7 2. ♗xf6+) 2. ♗xf6+ ♕h8 3. ♖xh7#
- 6) 1. ♖c7+ ♕d8 2. ♖h7 ♖xh7 (2. ... ♖c6 3. ♖a8+ ♖xa8 4. ♖h8+ ; 2. ... ♖d6+ 3. ♖d2) 3. ♖a8+ ♕c7
4. ♖a7+
- 7) 1. c8♖ ♖xc8 2. ♖b7
- 8) tekening
- 9) tekening
- 10) 1. ♖d7 (dreigt 2. ♖f8+)
- 11) 1. ... ♗g3 2. ♖f2 ♖xf2 3. ♖xg3 ♖xf4
- 12) 1. ♖c7 ♘e4 2. ♘g3

48 Eindspelstrategie / Pionneineindspel: A

- 1) 1. h4 ♕d4 2. f6 (obstakel neerzetten zodat de zwarte koning buiten het vierkant van de h-pion blijft)
- 2) 1. a4 ♕c5 2. a5 (de pionnen houden de koning in bedwang; wit slaat op h3 en nadert met zijn koning)
- 3) 1. g3 g5 2. g4 ♕c6 3. ♕xc4; 1. g4? g5 (werken met tempodwang)
- 4) 1. a5 bxa5 2. ♕d2 ♕b3 3. ♕c1 (sleutelvelden verleggen door zwart een randpion te bezorgen)
- 5) 1. ... ♕b8; 1. ... b5 2. axb6 met remise (eerst koning activeren)
- 6) 1. ... b6 2. ♕f3 a6 (kandidaat vrijpion voorop)
- 7) 1. ... ♕c3 2. a4 ♕xd4 3. ♕e6 ♕c5 4. ♕e5 met remise (eerst vijandelijke koning afhouden)
- 8) 1. ... g5+ 2. hxg5 ♕g6 (eerst witte pionstructuur verzwakken)
- 9) 1. ... a6 2. ♕d2 ♕b3 (koning activeren maar eerst b5 voorkomen)
- 10) 1. ... f5 (zwart moet zijn koning activeren maar hij moet eerst voorkomen dat wit met e4 de activiteit van de koning verhindert)
- 11) 1. ... f4 2. ♕c4 ♕g6 (koning activeren; eerst 1. ... ♕g6 wint niet na 2. g3)
- 12) 1. ... h4 (1. ... ♕g4 2. ♕h6 ♕xg3 3. ♕xh5) 2. gxh4 h5 (witte koning afhouden)

49 Aanval in het eindspel: A

- 1) 1. ... ♗f1 (1. ... ♗g4? 2. ♖f8+ ♕xf8 pat) (pat vermijden)
- 2) 1. ... ♕h6 2. ♖e6+ ♖f6 (bewaker erbij halen)
- 3) 1. c8♖ ♖xc8 2. ♕f7 (uitschakelen verdediging: weglokken)
- 4) 1. ... ♕g7 2. ♕g4 ♘d7# (bewaker erbij halen). Het thema van de les komt goed naar voren als we de

volgende varianten bekijken: 1. ... ♔d7+ ♕f6 2. ♕f6 ♖c7 3. ♚dd1 (De witte koning blijft omringt door vijandelijke stukken en wit moet daarom een aanvaller ruilen, de toren. Dat lukt niet na andere zetten, bijv. 3. ♚d2 ♚e3 4. ♔e4 ♕f8 5. ♕e5 ♖e8 6. d6 f6+ 7. ♕d5 f5 8. ♕e5 fxe4 9. fxe4 ♚f3 en de koning blijft kwetsbaar omdat wit geen torens meer kan ruilen) 3. ... ♚e3 4. ♔e4 ♕f8 5. ♕e5 ♖e8 6. d6 f6+ 7. ♕d5 f5 8. ♚he1.

- 5) 1. ♖f6 (de winst moet van de aanval komen, de b-pion is niet gevaarlijk genoeg: 1. ♚c7+ ♕d8 2. ♚xb7 ♚b1 3. ♚b8+ ♕d7 4. ♖f6+ ♕e6 5. b7 ♕f5) 1. ... ♕d8 2. ♚d7+ ♕c8 3. ♚e7
- 6) 1. ♚d8+ ♕g7 2. ♚bb8 dreigt natuurlijk 3. ♚h8 maar ook 3. ♚g8+ ♕h6 4. ♚h8+ ♕g5 5. ♚bg8#. Deze laatste winst is nodig als zwart 2. ... ♔h3 speelt (met de bedoeling 3. ... f6+)
- 7) 1. ... ♕c4 2. f5 ♚e2+ 3. ♕f4 ♚e4#
- 8) 1. ♚h1 ♖d7 2. ♚a1 en wint (*Aljechin-Chajes, Karsbad 1923*)
- 9) 1. ♔g5 fxe5 (1. ... g1 ♚ 2. ♔xf6+ ♕g8 3. h7+) 2. ♕g6
- 10) 1. ♚b5+ ♕xa4 2. ♚b7 ♚d8 3. ♔b3#
- 11) 1. f3 exf3 2. ♕h3 ♚6c7 3. g4#
- 12) 1. ... ♔f1 2. hxe6 ♕g5

50 Dubbele aanval / Veldruiming: A

- 1) 1. ♖xc6 ♚xc6 2. ♚d4+
- 2) 1. ♚a8+ ♕h7 2. ♖f3
- 3) 1. ... ♖xf3+ 2. gxf3 ♚d4+
- 4) 1. g5 ♔g7 2. ♚h3+; 1. ♚h3+? ♕g8 2. g5 ♔f5
- 5) 1. ... e2 2. ♚e1 ♚e3+
- 6) 1. ♚xf5 ♚xf5 2. ♖e6+
- 7) 1. ... ♚xf3+ 2. ♔xf3 ♖e3+
- 8) 1. ... d4 2. ♔d2 ♚d5
- 9) 1. ... ♖d7 2. ♚c4 e5
- 10) 1. ♚g8+ ♖xg8 2. f8 ♖+ ♕h8 3. ♖xe6
- 11) 1. ... ♔b3 2. ♚e1 ♖c4
- 12) 1. ♚c5 ♔xc5 (1. ... ♚f3+ 2. gxf3 ♚g1+ 3. ♕c2) (1. ... ♔xe3 2. ♚f8#) 2. ♖f5#

51 Dubbele aanval / Baanruiming: A

- 1) 1. c3 ♔e7 (1. ... ♔a5 2. b4) 2. ♚a4+
- 2) 1. d5 cxd5 (1. ... ♚xb3 2. dxe6) 2. ♔c5+
- 3) 1. ... dxc4 2. ♔xc4 ♚a5+
- 4) 1. ... ♔xc3+ 2. bxc3 ♚h4+
- 5) 1. ♖e3 ♚h5 2. ♚b3+
- 6) 1. ... e5 2. fxe5 fxe5 3. ♔e3 ♔d5+
- 7) 1. f6 ♔f8 2. ♚e6+ (2. fxe7 ♔xg7 3. ♚e6+)
- 8) 1. ... ♖f5 2. ♚f3 ♚b8+; 1. ... ♚b8? 2. ♔e5
- 9) 1. ♚xc3 bxc3 2. g4
- 10) 1. e6 fxe6 2. ♚c3; 1. ♚c3? ♔b4
- 11) 1. ♖xe6 (1. ♚d3? ♚g8 2. ♖xe6 ♖xe5) 1. ... ♚xe6 2. ♚d3
- 12) 1. g5 (1. ♚h3+? ♕g8 2. g5 ♔f5) ♔e7 2. ♚h3+

52 Dubbele aanval / Ruiming: A

- 1) 1. ♔xd5 exd5 2. ♖c6
- 2) 1. ... c4 2. ♔xc4 ♚c5+ 3. ♕h1 ♚xa3
- 3) 1. ♖b6 ♚d8 2. ♚c5
- 4) 1. d6 ♚xd6 2. ♚e4
- 5) 1. ... d4 2. ♔xd4 ♚d5
- 6) 1. ♖xe7+ ♚xe7 2. ♚d5+ ♕g7 3. ♚xa8
- 7) 1. b6 axb6 (1. ... ♚b8 2. bxa7 ♚xa7 3. ♔xd6 ♚xd6 4. ♖b5) 2. ♖b5
- 8) 1. ♚xc5 dxc5 2. ♚a8+

- 9) 1. ... ♖xf3+ 2. ♕xf3 ♕c3+
- 10) 1. ... ♗e4 2. fxe4 ♖h4+
- 11) 1. ... b3 2. axb3 ♗b4 3. ♖d2 ♗xc6
- 12) 1. ... ♜b7+ 2. cxb7 (2. ♘a4 ♗c5+ 3. ♖xc5 dxc5 4. cxb7) 2. ... c5+

53 Dubbele aanval / Röntgen: A

- 1) 1. ♖xh3 ♜xh3 2. ♜xg8+ (uitschakelen verdediging: weglukken)
- 2) 1. ♖g3+ ♘c8 2. ♕g5 ♖g6 3. ♕xd8 (richten)
- 3) 1. ... d4 2. ♕xd4 ♕d5+ (baanruiming)
- 4) 1. ... f5 2. ♗d2 ♕b4 (jagen)
- 5) 1. ... ♕e7 2. ♖g3 ♕h4 (jagen)
- 6) 1. ... ♜b1 2. ♖xb1 ♖h1+ (lokken)
- 7) 1. ... ♗c6+ 2. ♕xc6 ♜b1+ (uitschakelen verdediging: weglukken)
- 8) 1. ... ♗xd5 2. exd5 ♜c3 (uitschakelen verdediging: slaan)
- 9) 1. ... g5 2. ♖xg5 ♕e7 en 3. ... ♕xh4 (lokken)
- 10) 1. ♗f5 ♖e5 (2. ... ♖f7 3. ♗d6+; 2. ... ♖e6 3. ♗d4+; 2. ... ♖xb4 3. ♜b8+) 2. ♜a5+ (jagen)
- 11) 1. ♜f6+ exf6 2. ♖h7+ (uitschakelen verdediging: weglukken)
- 12) 1. ... c6 2. ♖c4 ♖c1+ 3. ♘f2 ♖xh1 (uitschakelen verdediging: weglukken)

54 Eindspel / Dame tegen pion: A

- 1) 1. ♖e1 (dame komt op het promotieveld)
- 2) 1. ... ♘c2 (1/2-1/2 vanwege randpion; de witte koning staat te ver weg)
- 3) 1. ♘g3 (1. ♖xd2 pat)
- 4) 1. ♖a6 (dame komt op het promotieveld)
- 5) 1. ♖e5 ♘b3 2. ♘f5 c2 3. ♖a1 (dame komt op het promotieveld of de pion komt niet op de tweede rij)
- 6) 1. ♘b3 c1 ♖ 2. ♖h7+ ♘a1 3. ♖a7+ (de witte koning staat dicht genoeg bij de pion)
- 7) 1. ... ♘b2 (koning moet naar de hoek)
- 8) tekening
- 9) tekening
- 10) 1. ♘b4 ♘b2 2. ♘a4+ (de witte koning staat dicht genoeg bij de pion)
- 11) 1. ♘f4 f1 ♖+ 2. ♘g3 (de witte koning staat dicht genoeg bij de pion)
- 12) 1. ♖b3 of 1. ♖a1+ (zwarte koning uit de hoek houden)

55 Toets / Mix: G

- 1) 1. ♖b8+ ♘h7 2. ♖b1+ (dubbele aanval: jagen)
- 2) 1. ♗e6 ♕xe3 2. ♗xd8+ (aftrekaanval)
- 3) 1. ... ♜xc3 2. ♜xa2 ♜f3+ ('zevende' rij)
- 4) 1. ♖g1+ ♘f8 2. ♖c1 (dubbele aanval: richten)
- 5) 1. ♜g1+ ♘h8 2. ♖xh7+ ♘xh7 3. ♜h4# (mat door toegang)
- 6) 1. ♜c7+ ♘g6 2. ♖d1 (dubbele aanval: jagen)
- 7) 1. ... ♜e2 2. ♖xb6 ♜gxg2+; 2. ♜xg5 ♜xf2 3. ♜xf2 hxg5 ('zevende' rij)
- 8) 1. ♖g6 (1. ♜xg7+ ♘xg7 2. ♖g4+ ♘h7 3. ♖xf4 dxc3) 1. ... ♖e5 2. f6 (koningsaanval)
- 9) 1. ♜g4+ fxg4 2. ♖g6+ ♘h8 3. ♖h7# (koningsaanval - toegang)
- 10) 1. h3 ♗h6 2. ♖e4 (dubbele aanval: uitschakelen verdediging)
- 11) 1. ... ♖xg2+ 2. ♜xg2 ♜dxg2+ 3. ♘h1 ♜g1+ ('zevende' rij)
- 12) 1. ♖h5 ♗c6 2. ♖h2+ (dubbele aanval: richten)

56 Toets / Mix: H

- 1) 1. ♜a8+ ♕d8 2. ♜xd8+ ♘xd8 3. ♗xf7+ (dubbele aanval: lokken)
- 2) tekening
- 3) 1. ♕f8 ♜xf8 2. ♗e7# (mat)
- 4) 1. e4 ♕xe4 2. ♖b1 (kopstuk lokken)
- 5) 1. ♜xf6 ♖xf6 2. ♖c2; 1. ♖c2? ♜c4 (dubbele aanval: uitschakelen verdediging)

- 6) 1. ♖xg6+ hxg6 2. ♜f6+ ♘g7 3. ♚h7# (koningsaanval - toegang)
- 7) 1. d6 ♙xd6 2. ♖d2 (dubbele aanval: lokken)
- 8) 1. ♚f6 ♖xe5 2. ♖xh6+; 2. ♚h6+? ♘g8 (koningsaanval)
- 9) 1. ... ♖xh2+ 2. ♘xh2 (2. ♘f1 ♖h1+ 3. ♘e2 ♖xg2+ 4. ♘e1 ♖f2#) 2. ... ♜f3+ 3. ♘h1 ♜f2#
(dubbelschaak: lokken)
- 10) 1. ... ♚c4 2. ♚xc4 ♖xb7 (2x aanval op gepende kopstuk, kruispenning)
- 11) 1. ♙g6+ ♘e6 (1. ... ♘xg6 2. ♖h5#) 2. ♖c8+ ♖d7 3. ♙f5+ (magneet)
- 12) 1. ... ♙xf2+ 2. ♘xf2 ♜xe4+; 2. ♖xf2 ♜d3+ (dubbele aanval: lokken)